

TÉZISFÜZET

ALTERNATÍV IRODAFEJLESZTÉS

Az irodafejlesztés építészeti lehetőségei a co-working irodák szellemiségének fényében

László Tamás

DLA értekezés

BME Építőművészeti Doktori Iskola, 2018.

Témavezető: Fejérdy Péter DLA

Absztrakt

A doktori értekezés szeretné bemutatni és rendszerezni a mai alternatív irodafejlesztési lehetőségek azon építészeti aspektusait, melyek a co-working irodaforma kialakulásával és dinamikus elterjedésével kerültek előtérbe. Ezeknek az építészeti eszközöknek a hatékony felhasználásához szükséges megnevezni a fejlesztések alapját képező működési, építészeti és belső építészeti elemeket, megismerni szerepüket, hatásaikat, és átlátni, hogy alkalmazásuk folyamán milyen meglévő fizikai és szervezeti kontextusba kerülnek.

Ehhez az értekezés első része olyan háttérismeretekre igyekszik rávilágítani, melyek a co-working irodák jelenségeit, a releváns környezetpszichológiai kutatásokat és az irodaformák építészeti történetét vizsgálja külön-külön és egymás áthatásában egyaránt. Ilyen módon az **ismertető rész** fejezeteiben képet kaphatunk a co-working irodák jellemzőiről és kritikájáról, - az irodai munkakörnyezet meghatározó és építészeti vetületű környezetpszichológiai tényezőiről, - valamint az irodátörténet során kialakult sematikus irodatípusokról, melyek a különböző szervezeti struktúrákhoz kapcsolódnak. Ezek után megismerhetjük - a témához tágabban kötődően - a co-working irodák szellemiségének eredetét, a co-working hálózat történetét, és a hagyományos iroda funkció építészeti fejlődéstörténetét. Mindez azért fontos, hogy láthatóvá váljon, hogy az értekezés következő részében kifejtett fejlesztési eszközök milyen kulturális előzményekben gyökereznek.

Az értekezés második része egy egyéni tervezési modellben fejti ki a co-working irodákból kölcsönzött építészeti eszközök **alkalmazásának** lehetőségeit, körülményeit és szabályszerűségeit. Először is az építészeknek a fejlesztés folyamatában betöltött szerepéről esik szó, - majd arról, hogy mely fejlesztéseknek milyen körülmények között van indokoltsága, és a fejlesztések különböző elemeit hogyan lehet egymással összehangolni. Szó esik az alternatív irodafejlesztést reprezentáló köztes használatú, többfunkciós irodatermek használatáról, fajtáiról, és kialakításának gyakorlati szempontjairól. Továbbá arról, hogy ezek hogyan hathatnak katalizátorként egy iroda szervezeti működésére. Végül érdemes megtekinteni néhány példát, melyek különbözőségeikkel szemléletesen fedik le az alternatív irodafejlesztési situációk sokféleségét. Reményeim szerint az értekezés indíttatást és ötleteket ad az alternatív irodafejlesztés eszközeinek minél kreatívabb felhasználásához.

Tézisek az irodafejlesztés építészeti eszközeinek használatáról

Az értekezés tézisei olyan megállapításokat fogalmaznak meg, melyek építészeti irodafejlesztési eszközök szisztematikus használatára vonatkoznak. Ezeket az eszközöket a kutatások és az értekezésben taglalt összefüggések alapján sikerült megfogalmazni.

Tézis 1:

A kreatív építészeti irodafejlesztés folyamatában az iroda fő tevékenységét kategorizálni lehet a szerint, hogy funkcionális, kooperatív, vagy kreatív jellegű feladatot lát el.

A három irodafajta kategóriája annak kapcsán fogalmazódott meg, hogy az irodai tevékenységek eltérőnek mutatkoznak abban, hogy a munkavégzés során milyen mértékben van szükség elvonulásra, együttműködésre vagy kreatív munkára. Az irodai környezet fejlesztésénél a fő tevékenység jellemzői lesznek a leginkább mérvadóak.

Tézis 2:

Az irodai tevékenységhez hozzá lehet rendelni az annak leginkább megfelelő alapformát.

Az első tézis kategóriái (funkcionális, kooperatív, kreatív irodafajta) - jellemzően párosíthatók a cellás, nagyteres és „co-working” jellegű irodai térhasználattal. Ezek a formai sémák mind az irodák funkcionális és formai fejlődéstörténetében gyökereznek.

Tézis 3:

Az alap irodaformán belül is meghatározandó az egyes mentálhigiéniai, fizikai körülményt biztosító elemek megjelenése és azok aránya.

Az irodai tevékenységekhez, - a kategorizálás és a hozzájuk rendelt térforma alapján, - hozzá lehet rendelni azokat a jellemző építészeti eszközöket, melyek megfelelő és támogató fizikai környezetet biztosítanak az irodai dolgozók részére. Ezeket kifejtése található a következő tézisekben.

Tézis 4:

A funkcionális irodák alap térstruktúrája a cellás rendszer, melyek fejlesztésénél a releváns építészeti eszközök célja az alapvető fizikai és mentálhigiénés munkakörnyezeti körülmények megteremtése.

Az alapvető fizikai és mentálhigiénés munkakörnyezeti körülmények megteremtésének kiszolgálásához az építészeti fejlesztési eszközök: - szeparáltság, tagoltság; - személyes tér; - koncentrált munkavégzés helye; - ablak közelsége, - természeti környezet; - útvonalak, kereszteződések, beláthatóság, átláthatóság; - közösségi terek; - pihenés terei; - étkezés lehetősége.

Tézis 5:

A kooperatív iroda alap térstruktúrája a nagyterezes térrendszer, „open office”, melyek fejlesztésénél a releváns építészeti eszközök célja az interakciót segítő és az azt kontrolláló téri rendszer kialakítása.

A kooperatív működést támogató nagyterezes térstruktúrájánál az interaktív és koncentrált munkavégzés eltérő igényei válnak fontossá az eszközök választásában. Ezek a következők: – differenciált terek, - hangszigetelt helyiségek, és a - szeparáltság, tagoltság megtervezése a kooperatív működésből fakadó specifikus kialakítással. Az tézis után említett eszközök erre a kategóriára is érvényesek.

Tézis 6:

A kreatív szervezeti részlegek számára az optimális munkakörnyezeti forma a közösségi, „co-working” irodaforma, mely működésének és térstruktúrájának köszönhetően inspirál és kreativitásra ösztönöz.

A co-working formában működő kreatív részlegek fejlesztési elemei az előző kategóriák eszközein túlmenően az - inspiratív dizájnfontosságát hangsúlyozza; illetve, hogy a - koncentrált munkavégzés helye; - útvonalak, kereszteződések, beláthatóság, átláthatóság; - közösségi terek; - pihenés terei; - hangszigetelt helyiségek kialakítása és építészeti megtervezése mind az interakció növelésére, a véletlen találkozások indukálására és a közösségi élmény lehetőségeire irányuljon.

Tézis 7:

Az új megjelenésű, köztes használatú irodai térfajták tervezéséhez elengedhetetlen a társadalomtudományi és környezetpszichológiai ismeretek alkalmazása, hogy azok valóban bekapcsolódjanak az iroda működésébe, és használatuk során kifejtsek jótékony hatásukat.

Az új irodai térfajtaként megjelenő köztes használatú terek olyan gyakorlati szempontok alapján tervezhetőek, melyek társadalomtudományi és környezetpszichológiai ismereteken alapulnak, és melyek követése jelentősen hozzájárul azok működőképességéhez és aktív használatához.

Budapest, 2018.